

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

PŘÍPADOVÁ STUDIE:

zhodnocení přínosů projektu

„Komplexní program integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených obyvatel města Mostu do společnosti“

1 Identifikace případové studie

1.1 Identifikační údaje projektu

Název projektu	Komplexní program integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených obyvatel města Mostu do společnosti
Číslo projektu	CZ.1.04/3.2.00/55.00005
Oblast podpory	Oblast podpory 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit
Zaměření projektu	Sociální integrace Romů
Cíl projektu	Umožnit obyvatelům sociálně vyloučených lokalit plnohodnotné uplatnění se ve společnosti, zlepšení kvality života a soužití v rámci vybrané deprivované zóny města Most (sídlíště Chanov, Stovky, Sedmístovky).
Příjemce dotace	Statutární město Most
Adresa	Radniční 1/2, 434 01 Most
Projektový manažer	Mgr. Jana Hrdinová
Partner projektu	Bez partnera
Výše rozpočtu, % dotace	23 121 894,- Kč; 85 %
Termín realizace	1. července 2011 – 31. října 2015
Místo realizace a území dopadu	Most; Ústecký kraj
Webová adresa	www.mesto-most.cz

1.2 Přehled terénního šetření

Příjemce dotace	Skupinový řízený rozhovor (12. 6. 20115) <ul style="list-style-type: none"> • Mgr. Jana Hrdinová, projektový manažer, Magistrát města Mostu • Mgr. Naděžda Krupczová, vedoucí Odboru sociálních věcí, Magistrát města Mostu
Cílová skupina	Dotazníkové šetření (23. 6. 2015, 6 podpořených účastníků projektu)
Klíčoví aktéři	Individuální telefonický rozhovor (7. 7. 2015) <ul style="list-style-type: none"> • Ing. Blahoslav Čičel, ředitel Diakonie ČCE – Středisko sociální pomoci v Mostě • Mgr. Petr Fadrhons, zástupce ředitelky, Oblastní charita Most • Bc. Lenka Acs Holakovská, vedoucí zařízení Asistence pro terénní kontakt, Most k naději o.s.

ABSTRAKT: VÝSLEDKY EVALUAČNÍ PŘÍPADOVÉ STUDIE

Oblast podpory OP LZZ: 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit
PROJEKT: Komplexní program integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených obyvatel města Mostu do společnosti

Příjemce: Statutární město Most
Výše dotace: 23 121 894 Kč

Místo: Most
Termín realizace: 1. 7. 2011 – 31. 10. 2015

CÍL PROJEKTU

Cílem projektu bylo umožnit obyvatelům sociálně vyloučených lokalit (SVL) plnohodnotné uplatnění se ve společnosti, zlepšení kvality života a soužití v rámci vybrané deprivované zóny města Most (sídlště Chanov, Stovky, Sedmístovky).

CO SE V PROJEKTU ODEHRÁLO?

Projekt díky podpoře zavedl tyto integrační a mezi sebou provázané aktivity:

- Terénní práce – poskytování základního a odborného poradenství v SVL.
- Aktivity cílené na osoby a rodiny v dluhové pasti.
- Vytvoření Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež v lokalitě Stovky a Komunitního centra pro mládež v Chanově.
- Pracovní poradenství – rekvalifikační a motivační kurzy, bilanční diagnostika.
- Program prevence ztráty bydlení – pilotní ověření systému prostupného bydlení.
- Koncepce spolupráce – vytvoření metodického materiálu pro kooperaci jednotlivých subjektů činných v Mostě v oblasti sociálního začleňování.

CO PROJEKT PŘINESL LIDEM?

Poskytování služeb provázaných s dalšími integračními opatřeními ve městě a budování tak lepšího sociálního klimatu

Projekt má pevné místo v organismu opatření naplánovaných lokálním partnerstvím Most, dále v rámci Integrovaného plánu rozvoje města pro deprivované zóny a také dle příjemce navazuje na další projekty zaměřující se na sociální inkluzi.

Provázanost byla nicméně i mezi jednotlivými klíčovými aktivitami projektu.

„Co se týče protidluhové kampaně, kterou jsme dělali my, tak jsme se dostali k lidem, kteří by sami nepřišli. V rámci spolupráce jsme totiž navázali na setkání jiných organizací a pro jejich klienty jsme měli připravený zajímavý program. Těžko si představit, že by někdo z vlastní iniciativy přišel třeba v Chanově, ale tím, že to bylo propojené, se to podařilo.“
(Ing. Blahoslav Čičel, ředitel Diakonie ČCE, Středisko sociální pomoci v Mostě)

Vytvořen byl také metodický materiál pro kooperaci jednotlivých subjektů činných v Mostě v oblasti sociálního začleňování. Jeho cílem bylo upevnit spolupráci neziskového sektoru, státní správy a samosprávy, dalších institučních sfér a udržet tak nastavené platformy Lokálního partnerství pro sdílení a koordinaci integračních postupů.

- ✓ Došlo tak k navázání či prohloubení spolupráce mezi jednotlivými aktéry, což přispělo k jejich zviditelnění.
- ✓ Spolupráce byla a prozatím je dále upevňována na případových klientských konferencích.

1 Klientská případová konference

Zlepšení životních podmínek obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách

V ORP Most dle Gabalovy analýzy z března roku 2015, žije v SVL asi 5 500 osob. Projekt reaguje vedle nevzdělanosti, nekvalifikovanosti a absence základních pracovních kompetencí i na růst dalších fenoménů, které brání úspěšnému vstupu obyvatel SVL na pracovní trh – tj. finanční negramotnost a z ní vyplývající předluženost, neschopnost efektivní komunikace s úřady, neuspořádané bydlení, apatie, příklon ke krátkodobým alternativním strategiím a reprodukce patologických vzorců chování.

- ✓ Například pracovní poradenství díky svým rekvalifikačním kurzům přispělo u některých účastníků k nalezení legálního zaměstnání na otevřeném trhu práce, (limitace je zde však dána ekonomickou situací Mostecka).
- ✓ Také již zmiňovaný Program prevence ztráty bydlení, spadající do vznikajícího systému prostupného bydlení, se snaží dopomoci osobám k takovému bydlení, ke kterému mají kompetence a finanční prostředky. Podpořeno takto bylo 20 domácností.

Výpovědi klientů:

„Za pomoci sociálních pracovníků jsem získala místo ubytovny malý pronájem, poskytli mi více potřebných informací o dávkách a naučila jsem se komunikovat s úřady.“

„Přišli jsme o bydlení a díky projektu se nám podařilo najít nové. Manžel předtím bydlel jinde, takže došlo i ke sloučení rodiny.“

„Hrozilo mi vystěhování, ale pomohli mi bydlení si udržet.“

„Na rozdíl od původního bydlení teď bydlím v teple a suchu. Chlapec taky navštěvuje NZDM. Sociální pracovníci mi pomohli se zařízením elektřiny, plynu, bydlení a v doučování syna a dcery (zvládla reparát).“

„Lépe se teď orientuji v sociálním systému a při řešení dluhů. Taky mi pomohli ve zlepšení komunikace při hledání práce.“

- ✓ Zcela nově pak projekt do SVL zavedl mládežnické kluby (15-26 let) - Nízkoprahové zařízení ve Stovkách a Komunitní centrum Chanov, jež této skupině poskytují smysluplné využití volného času. Mládež v SVL patří mezi nejrizikovější z hlediska motivace (nemají ukončené základní vzdělání, nemají práci a potřebnou kvalifikaci, potýkají se závislostí na drogách) a klíčové je učinit potřebné kroky k včasnému podchycení sociálně-patologických jevů.

2 Nízkoprahové centrum pro děti a mládež ve Stovkách

PŘEKÁŽKY

- ❖ Předsudky ze strany většinové společnosti – zejména ze strany zaměstnavatelů či majitelů bytů.

„Byl to úspěšný projekt, který pomohl nějakým způsobem trochu řešit problém vyloučených lokalit. Ale ty vnější tlaky jsou opravdu hodně silné. Bylo by dobré projekt opakovat. Nicméně by to chtělo nižší hodnoty v nastavení indikátorů. Ty, které tam byly, se daly splnit pouze s naprostým vypětím sil.“

(Mgr. Petr Fadrhons, zástupce ředitele Oblastní charity Most)

- ❖ Slabá motivace k řešení svých problémů ze strany CS.
- ❖ Špatná provázanost s investičními projekty podávanými do IOP.
- ❖ Stav ekonomiky a míra nezaměstnanosti v daném regionu.

„Můžeme je vzdělávat a rekvalifikovat sebevíc. Pokud ale nejsou volná pracovní místa, tak je to těžké.“

(Mgr. Jana Hrdinová, projektový manažer)

SHRNUTÍ PŘÍNOSŮ PROJEKTU

Naplnění účelnosti a užitečnosti projektu	
Dopad na zaměstnanost účastníků	Spíše vysoký Přestože v rámci projektu nebyla přímo zřízena pracovní místa pro CS a zaměstnanost CS je limitována ekonomickou situací regionu, u části zástupců CS došlo k integraci na pracovní trh.
Dopad na kvalifikační úroveň účastníků (vzdělání)	Spíše vysoký Účastníci, kteří absolvovali rekvalifikační kurzy, si zvýšili svou kvalifikační úroveň.
Dopad na zaměstnatelnost účastníků jiný než kvalifikační	Spíše vysoký Zaměstnatelnost účastníků se výrazně zvyšuje díky navýšení finanční, pracovněprávní a občanskoprávní gramotnosti.
Dopad na ekonomickou situaci účastníků	Spíše vysoký Řešení dluhové situace, pomoc při zajištění zaměstnání.
Dopad na sociální statut účastníků	Spíše vysoký Zajištění bydlení a nalezení zaměstnání pomáhá omezení a prevenci sociálně-patologických jevů.
Dopad na další klíčové aktéry	Spíše vysoký Navázání úzké spolupráce s klíčovými aktéry.
Vyřešení problémů/potřeb cílové skupiny	Problémy a potřeby cílové skupiny, na které projekt cílil, byly z větší části vyřešeny.
Vnímání užitečnosti projektu ze strany cílových skupin a klíčových aktérů	
Užitečnost projektu ze strany cílových skupin	Jednoznačně užitečný Veškeré výstupy projektu vnímány jako užitečné a pozitivní z hlediska osobní situace účastníka.
Užitečnost projektu ze strany dalších klíčových aktérů	Jednoznačně užitečný Veškeré výstupy projektu vnímány jako užitečné a pozitivní.
Účinnost a hospodárnost projektu	
Naplnění účinnosti	Vysoké Způsob zapojení a využití projektových vstupů optimálně přispíval k dosaženým výsledkům a přínosům pro cílovou skupinu.
Naplnění hospodárnosti	Vysoké Veškeré vstupy byly nezbytné pro dosažení cílů.
Udržitelnost projektu	
Udržitelnost projektu	Spíše vysoká Dle příjemce je projekt udržitelný, záleží však na finančních prostředcích a také na personálních kapacitách.
Identifikace nejlepší, dobré a neosvědčené praxe	
Spíše dobrá praxe Celkové zhodnocení projektu evaluátorem na základě multikriteriální analýzy, která vychází z provedených šetření a zjištění v průběhu zpracování případové studie.	

2 Výchozí situace a cíle projektu

2.1 Příjemce dotace	
Příjemce dotace	Statutární město Most
Kategorie příjemce	veřejný subjekt: obecní samospráva (a její organizační složka) resp. organizační složka, příspěvková organizace či společnost založená či vlastněná obecní samosprávou
Předchozí zkušenosti příjemce s cílovou skupinou	Ano Navázání na stávající aktivity příjemce a jejich rozšíření. Řada realizovaných projektů zaměřených na prevenci sociálního vyloučení, prevenci kriminality a extremismu apod.
2.2 Přístup ke zpracování žádosti	
Zapojení externího dodavatele pro zpracování žádosti	Ne
2.3 Cíle projektu	
<p>Globální cíl projektu:</p> <p>Umožnit obyvatelům sociálně vyloučených lokalit plnohodnotné uplatnění se ve společnosti, zlepšení kvality života a soužití v rámci vybrané deprivované zóny města Most (sídliště Chanov, Stovky, Sedmistovky).</p> <p>Hlavní cíle projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Vzdělat a připravit sociálně vyloučené na vstup, návrat a udržení se na trhu práce. ○ Pomoci mladistvým nezaměstnaným uplatnit se na trhu práce, dále jim nabídnout využití volného času a neformální vzdělání pro rozvoj osobnosti a eliminaci patologických vzorců chování. ○ Vzbudit u těchto osob zodpovědnost co se týče řádného užívání bytu, předcházet tak jeho případné ztrátě a dále pomoci při získání bydlení. ○ Informovat o dluhové pasti, předcházet zadlužování a pomoci z předlužení. ○ Poskytnout základní i odborné sociální poradenství, včetně terénních programů, pro řešení problémů spojených se sociálním vyloučením. ○ Vzdělat poskytovatele sociálních služeb pro práci s touto skupinou a nastavit spolupráci aktérů sociální integrace. 	
2.4 Cílová skupina	
Specifikace cílové skupiny	<ul style="list-style-type: none"> • obyvatelé sociálně vyloučených romských lokalit

3 Realizace projektu

3.1 Aktivity

POPIS AKTIVIT REALIZOVANÝCH V RÁMCI PROJEKTU

Realizované klíčové aktivity (KA) se shodují s naplňováním cílů strategického plánu LP Most a s doporučeními obsaženými v příložených analýzách.

První klíčová aktivita Terénní sociální práce v lokalitách sídliště Chanov, Stovky a Sedmístovky poskytuje základní i odborné poradenské služby, za účelem dosažení řešení potřeb CS. Zaobírá se problémy s bydlením, dluhy a hospodařením obecně, s úřady, prací nebo vzděláním či sousedskými vztahy v lokalitě. Rolí tohoto terénního programu je motivovat klienta k aktivní participaci na řešení jeho problému, asistovat mu při tomto řešení a zprostředkovat kontakt na poskytovatele dalších služeb tam, kde již role terénního programu končí.

Aktivita Primární prevence (KA 2) je zaměřena na mládež ohroženou sociálně patologickými jevy v sociálně vyloučených lokalitách, ve věku 15-26 let. Zaměřuje se na mladé lidi ze sociálně slabých rodin se sníženou možností uspět na trhu práce, jež nemají řádně ukončené základní vzdělání nebo přerušují docházku na středních školách, jež nemají potřebnou kvalifikaci nutnou pro výkon povolání, jsou patologickými hráči či uživateli návykových látek atd. V rámci této aktivity budou realizovány soubory přednáškových bloků (téma šikana, zneužívání omamných a psychotropních látek, rasismus a xenofobie, extrémistické skupiny a sekty atp.) v přirozeném prostředí CS, a to jako specializovaná doplňková aktivita pro klienty NZDM Stovky (KA 5) a komunitního centra v Chanově (KA 6).

Je poskytováno Odborné sociální poradenství s akcentem na dluhovou problematiku (KA 3), které usměrňuje klienty tak, aby byli schopni řešit své problémy sami nebo s minimální institucionální pomocí. Součástí je - dle příjemce dotace - inovativní prvek, a to zapojení exekutorské komory, nastavení a využívání kanálů komunikace s exekutorem a věřitelem za účelem dohodnutí pro klienta nelikvidačních splátek jako jedné z základních podmínek možnosti návratu nebo vstupu na trh práce. S tím souvisí protidluhová kampaň (KA 4), jejíž cílem je předcházet a eliminovat míru zadlužení obyvatel soc. vyl. lokalit (SVL). Dílčími aktivitami jsou: analýza struktury dlužnictví u obyvatel SVL, osvětová kampaň mezi obyvateli SVL, cyklus přednášek a besed pro klientelu NZDM 15+ a komunitního centra, tvorba informačních materiálů pro klienty i poskytovatele sociálních služeb, úředníky a pracovníky NZDM a komunitního centra a akreditované vzdělávací semináře pro vybrané úředníky veřejné správy, přicházející s dluhovou problematikou při výkonu své práce do styku.

Pro prevenci soc. pat. jevů u mladistvých slouží Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež ve věku 15-26 let (KA 5), které je zřízeno v SVL Stovky, kde nabídka tohoto druhu pro danou cílovou skupinu zcela absentuje a je návaznou službou na aktivity Romského klubu pod Klubem národnostních menšin, jehož cílovou skupinou jsou děti ve věku 6-14 let. Nabízené aktivity jsou např. volnočasový klub, sociálně terapeutické aktivity, program na podporu pracovní integrace nebo doplňkové aktivity jako program na dokončení 8. a 9. třídy ZŠ. Na stejném principu volnočasových, zájmových a vzdělávacích aktivit vznikne Komunitní centrum v Chanově (KA 6).

Poskytováno je také Pracovní poradenství a asistence (KA 7) v lokalitě Chanov, které sestává ze vzdělávacích, poradenských a motivačních programů, zprostředkování legálního zaměstnání a následné pracovní asistence po okamžiku úspěšného umístění klienta do zaměstnání.

Poslední aktivitou je pak Program prevence ztráty bydlení (KA 8), který je postaven na poskytování podpůrných služeb klientovi před a po získání nového bydlení a na principu prostřednictví mezi klientem-nájemcem a pronajímatelem. Součástí je dále vytipovávání vhodných nájemníků a aktivní pomoc nájemníkům při plnění jejich povinností vůči majiteli bytu.

3.2 Realizace výběrových řízení

Počet realizovaných výběrových řízení	3
---------------------------------------	---

3.3 Realizační tým projektu

Velikost projektového týmu	10 pozic
----------------------------	----------

Úvazky	Vzhledem k neukončenosti projektu a častým změnám projektového týmu, nelze momentálně spočítat.
--------	---

4 Zhodnocení přínosů a úspěšnosti projektu (účelnost, užitečnost)

4.1 Hlavní monitorovací indikátory			
	cílová hodnota	dosažená hodnota	dosažená h. v %
Počet podpořených osob - celkem	1230	2118	172,2
Počet nově vytvořených/inovovaných produktů	7	3	42,9
Počet úspěšných absolventů kurzů - celkem	292	318	108,9
Počet podpořených organizací - celkem	1	1	100
Počet podpořených organizací – Veřejná správa	---	1	
Počet úspěšných absolventů kurzů - ženy	---	134	
Počet úspěšných absolventů kurzů - muži	---	184	
Počet podpořených osob - ženy	---	1116	
Počet podpořených osob - muži	---	1002	

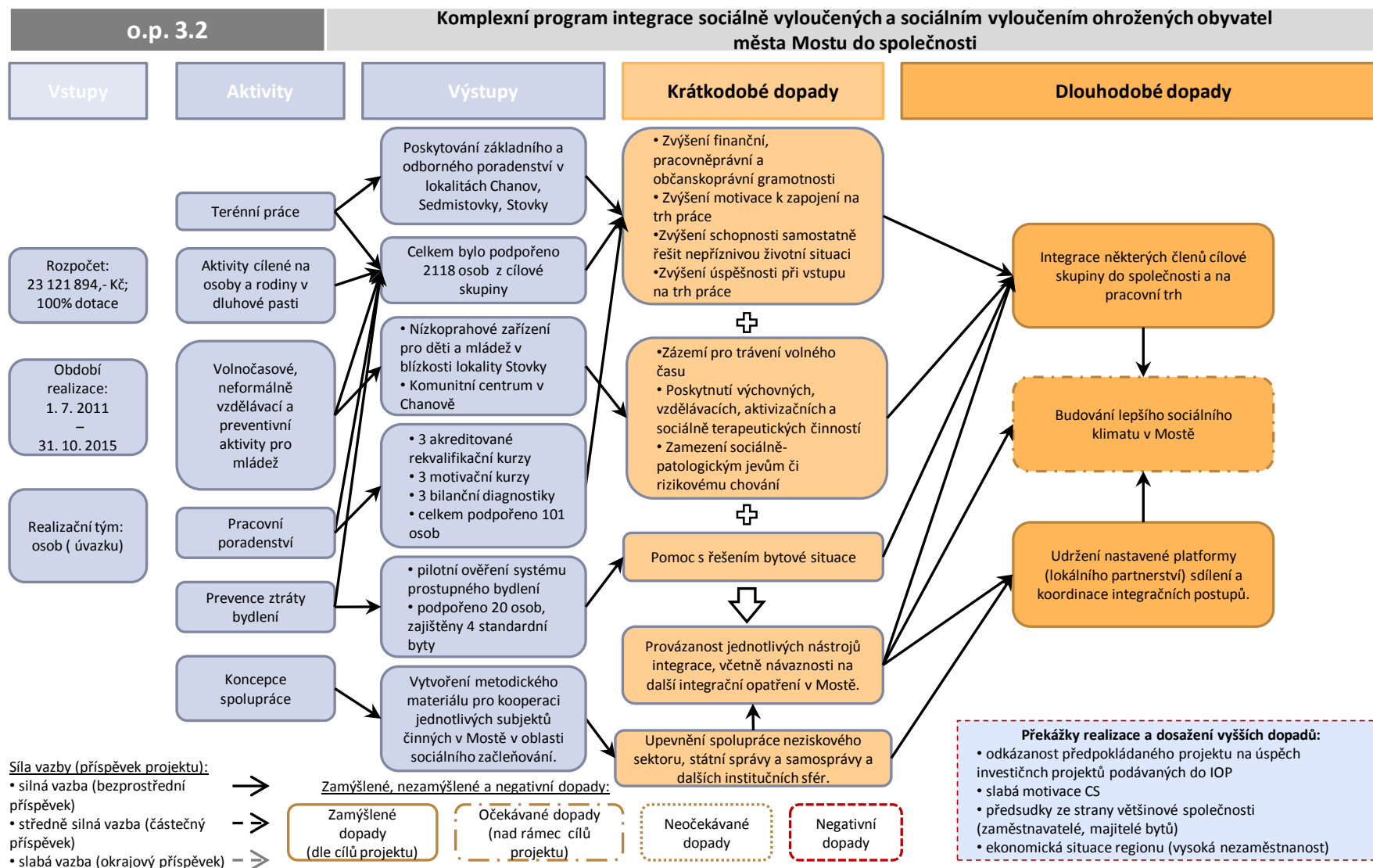
4.2 Zhodnocení přínosů projektu

4.2.1 Teorie změny

Teorie změny ukazuje ověřené přínosy projektu, které zahrnují očekávané i neočekávané dopady zjištěné na základě provedeného terénního šetření, případně dalších dostupných informací.

Intervenční logika byla v projektové žádosti dobře nastavena, tj. byly popsány předpokládané kauzální vazby a očekávané dopady projektu. V rámci šetření se následně potvrdilo naplnění očekávaných dopadů projektu.

Teorie změny projektu

4.2.2 Strukturované zhodnocení dopadů (taxonomie)

Dopad na kvalifikační úroveň účastníků (vzdělání)	Spíše vysoký Účastníci, kteří absolvovali rekvalifikační kurzy, si zvýšili svou kvalifikační úroveň.	
Dopad na zaměstnanost účastníků	Spíše vysoký Přestože v rámci projektu nebyla přímo zřízena pracovní místa pro CS a zaměstnanost CS je limitována ekonomickou situací regionu, u části zástupců CS došlo k integraci na pracovní trh.	
Dopad na zaměstnatelnost účastníků jiný než kvalifikační	Spíše vysoký Zaměstnatelnost účastníků se výrazně zvyšuje díky navýšení finanční, pracovněprávní a občanskoprávní gramotnosti.	
Dopad na ekonomickou situaci účastníků	Spíše vysoký Řešení dluhové situace, pomoc při zajištění zaměstnání.	
Dopad na sociální statut účastníků	Spíše vysoký Zajištění bydlení a nalezení zaměstnání pomáhá omezení a prevenci sociálně-patologických jevů.	
Dopad na rovné příležitosti	Nerelevantní Řešení problémů v oblasti rovných příležitostí nebylo cílem projektu.	
Dopad na další klíčové aktéry	Spíše vysoký Navázání úzké spolupráce s klíčovými aktéry (blíže viz zhodnocení přínosů projektu – textová část).	
Systémové dopady	Nerelevantní Projekt nebyl zaměřen na řešení systémových otázek.	
Efekty ovlivňující přínosy projektu	Potvrzeno / nepotvrzeno	Komentář
Creaming-off	<i>nepotvrzeno</i>	Projekt byl určen všem obyvatelům sociálně vyloučených lokalit, bez výjimky.
Lock-in efekt	<i>částečně potvrzeno</i>	Vzhledem ke komplexnosti problematiky sociálně vyloučených lokalit je nutné další působení zařízení a aktivit, ve kterých zástupci CS dále zůstávají.
Alternativní atribuce	<i>nepotvrzeno</i>	Aktivity projektu byly klíčovým faktorem pro dosažení přínosů.
Substituce	<i>nepotvrzeno</i>	Efektů nebylo dosaženo na úkor jiných osob ve srovnatelném postavení.
Mrtvá váha ¹	<i>nepotvrzeno</i>	Bez poskytnuté dotace by nedošlo k realizaci projektu a obyvatelé sociálně vyloučených lokalit by museli vyhledávat jiné alternativy pro řešení jejich problémů a naplnění potřeb.

¹ Jedná se o efekt výhradně řešitelný pouze v rámci Counterfactual Impact Evaluation. V rámci této případové studie se tak jedná pouze o vyjádření na základě zjištění z realizovaného šetření.

4.2.3 Zhodnocení účelnosti projektu - shrnutí (celkové vyřešení problémů/potřeb cílové skupiny)	
Vyřešení problémů/potřeb cílové skupiny (celkové dopady projektu)	Problémy a potřeby cílové skupiny, na které projekt cílil, byly z větší části vyřešeny.
4.2.4 Nezamýšlené dopady	
Existence nezamýšlených pozitivních dopadů projektu	Ano
Nezamýšlené dopady	Pořádání (zajištění organizace) clientských případových konferencí, kde dodavatelé a příjemce projektu sdílejí nastalé problémy a společně hledají optimální východisko pro jejich řešení.
4.2.5 Negativní dopady	
Existence negativních dopadů projektu	Ano
Negativní dopady	Projektové aktivity vykazují částečný lock-in efekt, který však v tomto případě nelze vnímat jako čistě negativní dopad, neboť okamžitá a radikální změna postojů není možná a změna musí probíhat pozvolna – například i předáváním pozitivních vzorců chování.
4.3 Užitečnost projektu na základě vnímání ze strany cílových skupin a dalších klíčových aktérů	
Užitečnost projektu ze strany cílových skupin	Jednoznačně užitečný (veškeré výstupy projektu vnímány jako užitečné a pozitivní z hlediska osobní situace účastníka)
Užitečnost projektu ze strany dalších klíčových aktérů	Jednoznačně užitečný (veškeré výstupy projektu vnímány jako užitečné a pozitivní)
4.4 Inovativnost projektu	
Využití inovovaných řešení	Ano – aplikace inovativního řešení z hlediska organizace Systémová provázanost jak jednotlivých aktivit, tak celého projektu s dalšími integračními opatřeními města.
4.5 Způsob zjišťování výsledků projektu ze strany samotného příjemce	
Se zpětnou vazbou ze strany CS je to – dle slov příjemce – hodně těžké. „Když klient ze služby vystoupí, už ho zpět nedovedeme.“ Ze strany příjemce dotace (respektive sociálních pracovníků) je vývoj klienta sledován pouze po dobu, co se aktivity účastní. Klienta nelze zpětně kontaktovat, neboť ve většině případů nedisponuje telefonem či emailovou adresou.	
S klíčovými aktéry příjemce udržuje stálý kontakt v rámci vzájemné spolupráce.	
Ověření přínosů projektu u účastníků ze strany příjemce	<ul style="list-style-type: none"> Osobní rozhovory či diskuse
Ověření přínosů projektu příjemcem u klíčových aktérů, kteří se projektu neúčastnili	<ul style="list-style-type: none"> Nahodilé zjišťování přínosů u všech/většiny klíčových aktérů

I. ZHODNOCENÍ DOPADŮ A PŘÍNOSŮ REALIZACE PROJEKTU

Projekt lze na základě provedeného šetření hodnotit jako úspěšný, a to jak z hlediska přínosů pro samotného příjemce (tedy městskou samosprávu), zástupců cílové skupiny, tak i z hlediska spolupracujících subjektů. Dopady a přínosy realizovaných aktivit lze v souladu s cíli projektu vymezit z těchto hledisek:

- Dopady pro příjemce dotace: Poskytování služeb v kontextu integračních opatření Lokálního partnerství Most a budování tak lepšího sociálního klimatu ve městě
- Dopady pro cílovou skupinu: Zlepšení životních podmínek
- Dopady pro spolupracující subjekty: Prohloubení/navázání spolupráce s městskou samosprávu a zviditelnění samotných subjektů

1) Dopady pro příjemce dotace: Poskytování služeb v kontextu integračních opatření Lokálního partnerství Most a budování tak lepšího sociálního klimatu ve městě.

Projekt má pevné místo v organismu opatření naplánovaných lokálním partnerstvím Most, v rámci Integrovaného plánu rozvoje města pro deprivované zóny a také dle příjemce navazuje na další projekty zaměřující se na sociální inkluzi. Projekt Komplexní program Most se skládá z volnočasových, neformálně vzdělávacích a preventivních aktivit zaměřených na dospívající mládež, aktivit cílených na osoby a rodiny v dluhové pasti, na osoby neschopné udržet či získat kvalitní bydlení, osoby bez vnější intervence jen obtížně uplatnitelné na legálním trhu práce a na osoby potýkající se s dalšími průvodními jevy sociální exkluze. Jednotlivé aktivity projektu jsou provázány jak mezi sebou, tak na další opatření ve městě, a projekt tak přispívá k naplnění těchto plánů.

Příkladem provázanosti je např. KA08 Program prevence ztráty bydlení, což je dle slov příjemce pilotní prověření systému dostupného bydlení, jenž v Mostě vzniká. Jedná se o aktivitu snažící se dopomoci osobám k takovému bydlení, ke kterému mají kompetence a finanční prostředky. Program je také postaven na principu prostřednictví mezi klientem-nájemcem a pronajímatelem. V rámci tohoto je také zajištěna finanční kompenzace pro případ škod způsobených nájemcem bytu, a to ze strany nadace Open Society Fund (OSF). Potencionální žadatelé jsou vždy pečlivě vybíráni a dle informací od příjemce dotace bylo finanční vyrovnání z výše zmíněného OSF čerpáno pouze jednou. Z dalších aktivit, jež jsou těsně provázány s opatřeními města, je to ještě protidluhové a pracovní poradenství.

Zcela novou službou, kterou projekt obyvatelům SVL zpřístupnil, jsou mládežnické kluby (15-26 let) poskytující smysluplné využití volného času. Tyto zde doposud chyběly a nepodchycovaly tak sociálně-patologické jevy u dospívajících.

Faktory ovlivňující dopady projektu:

Důležitým faktorem pro dosažení dopadů byla mj. celková připravenost a propracovanost projektu, s ohledem na znalost prostředí a cílovou skupinu příjemcem. Statutární město Most realizuje již několikrát projekt zabývající se skupinou obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách. Komplexní program Most tedy kvalitně navazuje na předchozí zkušenosti a vazby, využívá fungující zařízení, a tak přispívá k maximalizaci dopadů.

Opomenout se dle příjemce dotace nedá ani samotné nadšení pro danou věc a dovednosti celého realizačního týmu. Dále pak kvalita a spolehlivost „vysoutěžených“ dodavatelů služeb.

2) Dopady pro cílovou skupinu: Zlepšení životních podmínek

V Mostě dle Gabalovy zprávy z roku 2005 žije 11,5 tis. osob v lokalitách sociálně vyloučených. Z toho 2 700 Romů (z celkového počtu 6 900)². Projekt reaguje vedle nevzdělanosti, nekvalifikovanosti a absence základních pracovních kompetencí i na růst dalších fenoménů, které brání úspěšnému vstupu obyvatel sociálně vyloučených lokalit na pracovní trh. Tj. finanční ngramotnost a z ní vyplývající předluženost, neschopnost efektivní komunikace s úřady, neuspořádané bydlení, apatie a rezignace na změnu, příklon ke krátkodobým alternativním strategiím a reprodukce patologických vzorců chování.

Posun k plné integraci do společnosti poskytoval Program prevence ztráty bydlení, který vybraným kandidátům napomohl ke standardním bytovým podmínkám. Podpořeny takto byly prozatím pouze čtyři rodiny. Na další byty už dle slov příjemce není garanční podpora. Další integrační aktivitou bylo také pracovní poradenství, které díky svým rekvalifikačním kurzům přispělo u některých účastníků k nalezení legálního zaměstnání na otevřeném trhu práce. Tato aktivita však byla limitována ekonomickou situací Mostecka (více viz překážky při realizaci).

Nejrizikovější podskupinou CS z hlediska motivace je mládež ve věku 15-26 let. Řada z nich nemá ukončenou povinnou školní docházku, přerušují docházku na středních školách, nemají potřebnou kvalifikaci nutnou pro výkon povolání, jsou závislé či experimentují s návykovými látkami atp. Klíčové je u výše zmíněných zabránit uvíznutí v bludném kruhu dlouhodobé nezaměstnanosti, následnému rozvinutí kriminální činnosti a případných sociálně-patologických jevů. Projekt tak činí potřebné kroky k podchycení problémů v jejich počáteční fázi.

Faktory ovlivňující dopady projektu:

Přítomnost nejen aktivit projektu, ale i členů realizačního týmu přímo v lokalitě (Nízkoprahové zařízení ve Stovkách, Komunitní centrum v Chanově) působí velmi pozitivně na získání důvěry u cílové skupiny. Projekt se opírá o silnou stávající a budovanou infrastrukturu pro realizaci zamýšlených aktivit, především Polyfunkční centrum v Chanově, Kulturní dům v Chanově a Klub národnostních menšin ve Stovkách, což také přispívá k větší důvěře ze strany zástupců CS.

Na základě zkušeností příjemce jak s cílovou skupinou, tak s obdobnými projekty, byl projekt optimálně nastaven z hlediska potřeb osob sociálně vyloučených. Jednotlivé aktivity se snažily pracovat s celou rodinou a ovlivňovat ji jako celek. Díky klientským případovým konferencím, kde docházelo ke sdílení problémů jednotlivých dodavatelů služeb a k jejich následnému projednávání, pak mohly být problémy cílové skupiny řešeny efektivněji.

3) Dopady spolupracujících subjekty: Prohloubení/navázání spolupráce s městskou samosprávou a zviditelnění samotných subjektů

Spolupráce s dodavateli služeb byla a je upevňována na - již zmíněných - případových klientských konferencích. Oslovení aktéři pak samotnou spolupráci s městem hodnotí jako přínosnou, neboť jim napomohla k většímu zviditelnění, k prohloubení vztahů s dalšími organizacemi a k lepší informovanosti ohledně celkové situace v sociálně vyloučených lokalitách. Lenka Holakovská z občanského sdružení Most k naději pak oceňuje získání zkušeností do budoucna: „*Chtěli bychom*

² Zdroj: Projektová žádost

poskytovat službu primární prevence, ale bez praxe vám ji nikdo nezaregistruje. Ale díky tomu, že jsme v projektu pro klienty služeb realizovali besedy, už tu praxi teď máme.“

Oslovené spolupracující subjekty jsou zároveň dodavateli služeb. Spolupráce na projektu tak pro tyto představuje „jistým způsobem vlastně i finanční stabilitu. A to je pro neziskové organizace velmi podstatná věc.“ hodnotí Blahoslav Čížek, ředitel Diakonie ČCE v Mostě.

Faktory ovlivňující dopady projektu:

Důležitá je ochota všech aktérů ke vzájemné spolupráci a komunikaci. Dotázaní zástupci spolupracujících subjektů se shodují na tom, že přístup odboru sociálních věcí mosteckého magistrátu má na tomto velký přínos. „Co se dohodne, to se vždy splní.“ uzavírá Petr Fadrhons, zástupce ředitelky Oblastní charity Most.

II. PŘÍNOSY PROJEKTU Z HLEDISKA ROVNOSTI MUŽŮ A ŽEN

Projekt nebyl primárně zaměřen na zvyšování rovnoprávnosti žen a mužů, do projektových aktivit byla zapojována obě pohlaví bez rozdílu. Osoby, které se podařilo zaměstnat na otevřeném trhu práce, jsou převážně muži, ale to je důsledek ekonomického stavu regionu. Málo kvalifikovaní muži totiž najdou uplatnění lépe než ženy.

III. PŘEKÁŽKY PŘI REALIZACI PROJEKTU A ZPŮSOBY JEJICH ŘEŠENÍ

1) Výskyt a řešení očekávaných rizik

Příjemce v projektové žádosti uváděl některá možná rizika, která se mu ovšem podařilo v průběhu projektu eliminovat. Například obavy z vysoce náročné udržitelnosti stavu investic, tj. obavy ohledně ničení majetku, např. nízkoprahového zařízení (NZDM). V tomto případě byl klientele poskytnut prostor k přizpůsobení si tamního prostředí podle jejich představ. Tím si CS k danému místa vytvořila vztah a eliminovalo se tak riziko poškození. Potvrdil se také negativní postoj ze strany široké veřejnosti, obzvláště vůči vytvoření NZDM. Stížnosti po jeho realizaci však samy od sebe přestaly.

Dalším rizikem bylo selhání investičního projektu podávaného do IOP. Dle slov příjemce nastala situace sice přinesla procesní komplikace, nicméně naplnění cílů projektu ohroženo nebylo.

2) Překážky bránící dosažení vyšších přínosů projektu a jeho udržitelnosti

Z realizovaného šetření nevyplývaly žádné interní překážky, které by zásadním způsobem bránily realizaci projektu. Problematická účast cílové skupiny a její vysoká fluktuace je problém, který se nikdy zcela neeliminuje, nicméně na základě zkušeností příjemce (respektive dodavatelů služeb) byly problémy efektivně řešeny.

Externí překážkou je pak stav ekonomiky a míra nezaměstnanosti v daném regionu. Dle slov příjemce: „Můžeme je vzdělávat a rekvifikovat sebevíc. Pokud ale nejsou volná pracovní místa, tak je to těžké.“ Problematický je taktéž přístup majoritní společnosti, která má vůči CS zažité předsudky – v tomto případě se jedná především o potencionální zaměstnavatele či majitele bytů.

Častokrát je pak překážkou bránící vyšším přínosům samotný postoj CS. U mladistvých je například problém s přístupem ke vzdělání způsoben rodinným zázemím. Vzdělání pro Romy prostě není prioritou, což limituje CS. Dle slov příjemce je proto zapotřebí pracovat s celou rodinou a působit na ni jako na celek.

5 Zhodnocení projektu dle účinnosti, hospodárnosti a udržitelnosti

5.1 Účinnost projektu	
Naplnění účinnosti (taxonomie)	Vysoké – způsob zapojení a využití projektových vstupů optimálně přispíval k dosaženým výsledkům a přínosům pro cílovou skupinu
Výše podpory na jednu podpořenou osobu ³	11 tis. Kč
Jednotkové náklady na vytvořené pracovní místo ⁴	---
5.2 Hospodárnost projektu	
Naplnění hospodárnosti (taxonomie)	Vysoké – veškeré vstupy byly nezbytné pro dosažení cílů
Počet podpořených osob na jeden úvazek projektového týmu	Vzhledem k neukončenosti projektu a častým změnám v realizačním týmu, nelze zjistit přepočtený měsíční úvazek a tedy ani počet podpořených osob na jeden úvazek.
Počet vytvořených pracovních míst na jeden úvazek projektového týmu	---
5.3 Udržitelnost přínosů projektu	
Udržitelnost projektu (taxonomie)	Spíše vysoká – dle příjemce záleží především na finančních prostředcích a dále na personálních kapacitách

I. Účinnost a hospodárnost projektu

Aktivity byly nastaveny a realizovány tak, že přinášely maximální možné přínosy a členové projektového týmu byli využiti optimálním způsobem. **S danými zdroji nebylo, dle zjištění, možné dosáhnout vyššího rozsahu, kvality výsledků ani přínosů.** Disponibilní (využité) zdroje byly využity tak, aby docházelo k maximalizaci přínosů příslušné intervence. Projekt je tak možné označit jako vysoce účinný.

Výše podpory na jednu podpořenou osobu (celkem 2 118 osob) pak dosáhla 11 tis. Kč. Při interpretaci těchto nákladů je nezbytné vzít do úvahy, že do výpočtu jednotkového nákladu na jednu podpořenou osobu vstupují zcela nesrovnatelně vykázané počty podpořených osob, kdy každá z těchto osob byla podpořena v jiném časovém rozsahu a jiným typem aktivit.

Veškeré aktivity realizované v rámci projektu byly prospěšné a potřebné pro dosažení očekávaných přínosů a dopadů projektu. Veškeré vstupy (aktivity a lidské zdroje) byly nezbytné a jejich rozsah byl nezbytný (adekvátní) pro dosažení cílů projektu a hospodárnost projektu tak lze označit za vysokou.

³ K interpretaci blíže viz text níže.

⁴ K interpretaci blíže viz text níže.

II. Udržitelnost přínosů projektu

Dlouhodobé dopady projektu jsou udržitelné částečně (z důvodu externích překážek uvedených výše). V zájmu stabilizace sociálně vyloučených lokalit a celkového sociálního klimatu ve městě je z důvodu komplexnosti problémů CS však zapotřebí, aby nastavené projektové aktivity a zařízení fungovaly i nadále. Potenciální překážkou pro udržitelnost je nezajištění finančních prostředků a personálních kapacit těchto zařízení do budoucna.

6 Souhrnné zhodnocení a poučení z realizace

6.1 Identifikace nejlepší, dobré a neosvědčené praxe

Existence dobré praxe (taxonomie)	Spíše dobrá praxe
Bodové hodnocení na základě multikriteriální analýzy	83 (ze 100)
Hodnocení jednotlivých kritérií v rámci multikriteriální analýzy	
Kritérium	Bodové hodnocení
<i>účelnost projektu (váha 35 %)</i>	75
<i>užitečnost projektu ze strany cílových skupin (váha 5 %)</i>	100
<i>užitečnost projektu ze strany dalších klíčových aktérů (váha 5 %)</i>	100
<i>účinnost projektu (váha 15 %)</i>	100
<i>hospodárnost projektu (váha 15 %)</i>	100
<i>udržitelnost projektu (váha 20 %)</i>	70
<i>inovativnost řešení (váha 5 %)</i>	50

I. Identifikace nejlepší, dobré a neosvědčené praxe

Projekt Komplexní program Most, jehož předmětem byla integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených obyvatel města Mostu zpět do společnosti, lze celkově označit za vhodný příklad dobré praxe. Projekt naplňuje z větší části charakteristiky užitečnosti, účinnosti, a hospodárnosti. Částečně lze jeho přístup k řešení problémů CS také považovat za inovativní.

Co se týče udržitelosti, vykazuje projekt drobné nedostatky (nejisté finanční zajištění spuštěných služeb do budoucna), stejně tak jako v případě účelnosti (kde byly vyřešeny problémy cílové skupiny pouze z větší části – společenské předsudky, ekonomická situace regionu, nízká motivace CS). Užitečnost realizovaných aktivit pak pro účastníky (cílové skupiny), příjemce i další klíčové aktéry byla potvrzena (blíže viz zhodnocení dopadů a přínosů realizace projektu).

Celkově lze projekt hodnotit jako úspěšný a za hlavní faktory úspěšnosti označit přístup k realizaci projektu ze strany realizačního týmu a klíčových aktérů, dále provázanost na ostatní aktivity města v oblasti sociální integrace včetně již zmiňovaného Lokálního partnerství. Projekt je tedy dobrým příkladem fungování spolupráce městské samosprávy, NNO a dalších subjektů působících v sociální oblasti.

II. Doporučení dle faktorů úspěchu a překážek při realizaci projektu

V rámci projektu se osvědčilo a pro obdobně zaměřené projekty lze doporučit:

- **působení na rodinu jako na celek**
specifikace: klíčové pro zvýšení motivace CS
- **případové konference**
specifikace: klíčové pro efektivnější řešení nastalých problémů
- **vzájemná provázanost aktivit a návaznost na další opatření**
specifikace: lepší prostupnost klientů (terénní práce → odborné poradenství → pracovní asistence → aktivity zaměřené na bydlení); návaznost na další aktivity sociální integrace klíčová pro zvýšení účinnosti

Překážky pro dosažení vyšších přínosů a negativní faktory, které bylo třeba při realizaci projektu řešit/překonat:

- Odkázanost předpokládaného projektu na úspěch investičních projektů podávaných do IOP.
- Předsudky vůči CS – zaměstnavatelé, majitelé bytů
- Ekonomická situace regionu – vysoká nezaměstnanost ztěžuje možnost uplatnění CS na trhu práce, a to z důvodu jejich nekvalifikovanosti
- Nemotivovanost CS – přejímání životního stylu rodičů jejich dětmi způsobuje zacyklení CS. Souvislost s pohledem na vzdělání jako na neužitečné. Důležitá je proto práce s celou rodinou.

III. Potenciál šíření dobré praxe / aplikovatelnosti projektu

Aplikovatelnost a potenciál pro šíření dobré praxe jsou u tohoto projektu poměrně vysoké. Komplexní program Most může být inspirací a návodným příkladem pro další projekty.